

пов'язані з життям, честю і гідністю людини (право на життя, свобода совісті, свобода релігії, свобода думки та ін.).

Отже, світський характер держави, модель державно-церковних та суспільно-релігійних відносин, що визначена в Конституції України [Див.: 3] і деталізована у низці законів та підзаконних актів, надійні гарантії й ефективне забезпечення та захист індивідуальних релігійних прав і свобод індивідів і спільнот (напр.: релігійних і етноконфесійних меншин) запобігатимуть переростанню війни росії проти України у світову й слугуватимуть стабілізації внутрішньої соціогуманітарної ситуації та сталому суспільному розвитку. Відтак, це детермінуватиме утвердження принципів верховенства права і законності, прискорить перемогу у війні з російською федерацією й сприятиме розбудові соціальної правової держави та Українського світу в повоєнний час.

Список використаних джерел

1. Бучма О. Релігійно-правовий вимір російської війни проти України на тлі суспільно-державних трансформацій ХХ—ХХІ століть. *Філософська думка*. 2023. № 1. С. 45 – 58.
2. Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19#Text>
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Власюк Тетяна Миколаївна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри смарт-економіки;

Фастовець Наталія Валеріївна,

доцент кафедри приватного та публічного права;

Київський національний університет технологій та дизайну

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

Фізична культура й спорт є однією з галузей соціальної сфери та виступає важливим інструментом у реалізації завдань соціальної політики держави, тому питання удосконалення системи державного управління фізичною культурою і спортом є актуальними.

Державне регулювання сферою фізичної культури і спорту регламентується Законом України «Про фізичну культуру і спорт» [1], який визначає «правові, соціальні, економічні й організаційні основи фізичної культури і спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а

також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у зміцненні здоров'я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури і спорту».

Домбровська С. М., Вавренюк С. А. та Палюх В. В. стверджують, що галузь фізичної культури і спорту забезпечує регламентацію діяльності на рівні органів державної влади, що відповідно діяльність у галузі фізичної культури і спорту у галузь державного управління [2, с. 12]. Автори вважають, що державне регулювання окрім виконавчих органів у сфері фізичної культури і спорту та законодавчих документів включає також «матеріальні (решення, спорудження, спеціальне устаткування, спортивне екіпірування, медичне забезпечення) та духовні цінності (різноманітні види спорту, інформація, твори мистецтва, гра, комплекси фізичних вправ, етичні й правові норми, що регулюють поведінку людини в процесі фізкультурно-спортивної діяльності й інше)» [2, с. 10].

Якщо розглядати становлення системи державного управління фізичною культурою і спортом, то у своєму дослідженні Романенко Л. узагальнила етапи формування системи державного управління фізичною культурою і спортом [3]:

- 1 етап – 1991–1999 рр. – відсутність чіткої концепції побудови органів державного управління. За цей період часу відбувалися зміни галузевих органів управління від міністерства до державного комітету, що підпорядковується Кабінету Міністрів України;

- 2 етап–2000–2013 рр. відбувався вплив адміністративної реформи, що обумовило створення урядових комітетів, які мали повноваження щодо попереднього розгляду питань і доведення проектів урядовим комітетам (зокрема урядовому комітету соціального й гуманітарного розвитку);

- 3 етап – розпочався ще у 2014 р. і триває наразі – триває децентралізація управління досліджуваною сферою, перерозподіл функцій Мінмолодьспорту з метою зменшення на нього надлишкового навантаження [3].

Саме процес децентралізації та розвиток місцевого самоврядування забезпечує розширення повноважень місцевої органів державної влади у сфері фізичної культури і спорту. Саме держава має сприяти створенню умов з метою ефективного розвитку цієї сфери на місцевому рівні. На думку Саннікової М., структурними елементами системи законодавчого регулювання у сфері фізичної культури і спорту є [4, с. 38]:

- законодавчі акти України – Конституція України, Закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», «Про антидопінговий контроль у спорті» тощо. До цієї групи також належать укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України тощо, що містять компоненти регулювання діяльності у сфері фізичної культури і спорту;

- законодавчі акти міжнародних та міждержавних організацій, міжнародні конвенції, загальновизнані принципи і норми міжнародного права, міжнародні договори у сфері фізичної культури і спорту;

- нормативні документи громадських та інших організацій сфери фізичної культури і спорту та їх об'єднань;
- моральні норми (спортивна етика, Кодекс честі олімпійця тощо)».

Вважаємо, що варто погодитись з думкою Чокля О., Фальковського А. [5] та Моргунова О. [6], що для України доцільною є орієнтація саме на європейську модель системи державного управління фізичною культурою і спортом, оскільки в її основу покладена «розгалужена пірамідально-ієрархічна функціонально-допоміжна структура системи публічного адміністрування», що передбачає стимулювання розвитку фізичної культури і спорту починаючи з дошкільних навчальних закладів, далі на рівні середньої освіти, у коледжах, у закладах вищої освіти; а також сприяння розвитку масового спорту шляхом формування мережі спортивних комплексів на рівні територіальних громад; організацію співпраці вітчизняних суб'єктів публічного адміністрування у сфері фізичної культури та спорту з міжнародними організаціями так між собою [6].

Як зазначає Журба М., наразі в умовах розвитку децентралізації в Україні доцільно запроваджувати європейський досвід державного управління, органам державного управління на місцях вивчати методи і системи управління, що ефективно функціонують в розвинених європейських країнах з метою впровадження їх власну систему управлін [7, с. 56].

Досліджуючи засади державного управління сферою фізичної культури і спорту можна стверджувати, що воно знаходиться у стадії постійного розвитку і вдосконалення, чому сприяє зростання зацікавленості населення у здоровому способі життя, розвиток нових видів спорту, необхідність забезпечення і гарантування прав і свобод людини у цій сфері. Тому необхідним є реалізація основних принципів державної політики органами місцевого самоврядування.

Не дивлячись на війну, що триває на території України, держава реалізує на рівні окремих територіальних громад вдалі практики розвитку сфери фізичної культури і спорту. На майбутнє цей досвід має бути розповсюджений на всю територію України. Наразі в Україні доцільно прийняти ряд законодавчих актів, які б сприяли розвитку окремих видів спорту на рівні територіальних громад. Мають бути створені умови для розвитку масового спорту для всіх, що потребує розбудови доступної спортивної інфраструктури на рівні територіальних громад.

Особливої уваги процес розбудови державного управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад буде заслуговувати з урахуванням необхідності соціальної реабілітації та адаптації важкопоранених військовослужбовців та людей із числа мирного населення, які отримали поранення, оскільки він є важливим не тільки для безпосередніх учасників чи їхніх родин, а для всього суспільства.

Список використаних джерел

1. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 14. Ст. 80.
2. Домбровська С. М., Вавренюк С. А., Палюх В. В. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні : монографія. НУЦЗУ. 2020. 313 с.
3. Романенко Л. В. Організаційно-правові засади управління фізичною культурою та спортом в Україні: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2019. 240 с.
4. Саннікова М. Актуальні проблеми правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури та спорту в Україні. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2019. № 3(71). С. 37- 42.
5. Чокля О.І., Фальковський А.О. Специфіка державно-правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск 2(31). С. 3-9.
6. Моргунов О. А. Адміністративно-спортивне право як підгалузь 119 адміністративного права України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя. 2012. 207 с.
7. Журба М. А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. С. 51-57.

***Возняк Галина Василівна,**
доктор економічних наук,
провідний науковий співробітник;
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»*

АДАПТАЦІЯ ВПО ДО ЖИТТЯ У ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАДАХ: ОКРЕМІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ

Війна в Україні, гостра фаза якої триває вже понад рік, окрім значних збитків та руйнувань, міграційної кризи і породженої нею значного навантаження на приймаючі громади, призвела до того, що все більшої ваги набувають проблеми захисту прав і гарантій внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та виконання належних зобов'язань держави в умовах посилення бойових дій. Питання надання публічних послуг, гарантування соціальних виплат, отримання спеціальних статусів, виплати вразливим верствам населення, захист прав дітей, забезпечення оперативного доступу до освітніх послуг, фінансова підтримка, забезпечення ВПО житлом – не повний перелік проблем, які потребують реагування і впровадження низки дієвих інструментів зі сторони різних рівнів публічної влади (національного, регіонального чи місцевого). З огляду на це важливо напрацювати та інформувати мешканців про такі інструменти, які сприятимуть адаптації, а відтак і інтеграції мешканців до життя у нових громадах.